

De Sirenen van Paleochora

Arjen Boswijk

2022

De Sirenen van Paleochora

De sirenen (Oudgrieks: Σειρήνες, Seirēnes) zijn **halfgodinnen uit de Griekse mythologie met het lichaam van een vogel en het hoofd van een vrouw**. Sirenen verleidden hun toehoorders met gezang of erotische geluiden die door mannen niet weerstaan konden worden.

Lucht stroomt altijd van hoge luchtdruk naar een lage luchtdrukgebied. Dit is hoe wind ontstaat.
(Buys Ballot)

Het draaien van de kralen

Dan denk ik in Chora Sfakion
en in een dorp bij Chania
richting de Lefka Ori
dat ik als de oude Grieken
aan de koffie langs de stille weg
waarlangs alleen sprakeloze toeristen
uit Duitsland en misschien Luxemburg
ook de tijd moeten doden
met een ketting tussen mijn vingers
maar waarom maar waarom

Het is om terug te leven en verder
om te weten waarom
de oude Grieken begrepen
wat en wanneer en hoe destijds
in Athene en Sparta en Corinthe
begreep wie hard kon rennen
wie wijn maakte van wat druiven
wie de rozijnen tijdens het draaien
van de kralen wachtte
wie de goden geloofden
op een vergeten hemelse berg

Een eigen huis

Ze wonen hier
sinds kort samen
in een eigen huis
met muren van glas aan zee

Het waait uit Afrika
de overkant is niet te zien
maar ze weten dat
er verder dan de horizon
aan het einde van het zoute water
een nieuwe wereld zal liggen

De weg van hun huis
naar de Libische Zee
maken ze over het hete zand
in enkele dartele sprongen

Dan wordt er ondiep gedoken
op zoek naar de laatste vissen
die hier niet meer
de zee is leeg van vis

Kruiden van het eiland

Wanneer we langzaam landen
en de warmte als een deken
om ons heen slaan ruiken we
dat de geuren van het land
in onze neuzen binnenkomen

Een zoete combinatie
roept van alles op:
salie en munt
malotira en tijm
oregano en majoraan

Het verlangen naar eten begint
al op de airport van Chania
en wordt tijdens de reis
over de Lefka Ori aangewakkerd
door de kleine windvlagen
uit de windstreken van oost en west

En in de avond die vroeg zwart valt
zijn de kruiden terug
op onze gevulde borden langs de zee
onder de volle maan fengari

Jaren niet geweest

We waren er jaren niet
want een ziek spook
waarde rond op de wereld
en niemand durfde het aan
om zeker te worden
om elkaar langs de zee te treffen
op het grote uitzicht van het eiland

We waren er wel
in de ochtendgesprekken
aan de gedekte ontbijttafel
waar we de zoete herinneringen
deelden tussen een boterham
met jam en kaas en orange juice

We vertelden elkaar over
hoe het was in lange zomers
hoe we er liepen van bakkerij
tot de zoute blauwe zee
met een aangespoelde walrus naakt
slappend bij de rotsen op het strand van Anna

En na de jaren van gemis
en een Franse zee die rook
naar dode vis en kokkels en krabben
waren we opeens terug
waar we definitief hoorden
waar we thuis waren
in de vergeten zomers
van toen

Kijken naar de nieuwe maan

We liggen vaak zacht mijmerend
in zwarte avonden
op onze ruggen op hard gras
en kijken samen omhoog
naar het oneindige
zoeken ons eigen sterrenbeeld
tussen miljarden zonnen
van de breedband Melkweg

En altijd is er een maan
in de kosmos, de maan van Kreta
die dezelfde is van Europa
en ook een maan van Jupiter
maar groter en witter
dan we hem hebben gekend
de maan heeft er een nieuwe naam
die in het Grieks klinkt
als een witte schapenkaas

Kijk zeggen we tenminste
als we niet in slaap vallen
van donkere tijdloze dromen
in de warme nacht van Kreta
kijk de sterren stralen naar ons terug
maar zijn misschien al dood
omdat ze zo ver weg staan
omdat het sterren zijn
en al het verre licht gedoofd

De werkster van Gerrit Achterberg

Ze dweilt en veegt
en knikt ons in het Grieks zacht toe
kent alle hoeken van ons huis
en mompelt dat we haar Maria
mogen noemen in haar taal

We zorgen dat het klein toilet
geen remsporen
geen vieze bril
en dat de man van het gezin
ook zittend plast

Jassoe zegt ze zacht en Grieks
en toont ons verse knisperende lakens
en veegt tot slot het zand
terug uit het huis
want zand zegt ze
hoort niet in ons tijdelijke huis
maar op het strand

Niet naturel en naturist

Ze riep van ver al op het strand
dat ik mijn zwembroek
ook in zee maar aan moest laten
de schaamte aan de kust
van naturel en naturist
mocht niet want naakte vaders
daar viel vandaag en morgen
en ook later niet over te praten

Pachnès op grote hoogte

Ik vertelde weer opnieuw
misschien voor de zoveelste keer
-je wordt oud papa-
dat we hier lang geleden eens
met een Franse 4wheer drive
omhoog gereden zijn

En in de buik van mijn meisje
toen zat een zachte vrucht
een komend kind van verlangen
en toen de auto schuddend
op mijn grondvesten omhoog bewoog
werd het mij bang te moede

Ik dacht dat ik het kind verloor
voordat het geboren was, de banden
van de baarmoeder niet sterk genoeg
maar mijn diepe angst bleek
niet gegrond op deze Griekse berg

En op de top van de Pachnès
schreef ik in een waiend schrift
de naam van haar die later komen zou
er lag nog sneeuw op kleine flanken
van het noorden van de berg
we zagen daar twee zeeën
noord en zuid
en daalden later naar het dal
ze daalde levend met ons mee

Wind waait uit Afrika

We voelen de wind uit Afrika
hij waait ons tegemoet
striemt de gezichten
zandstraalt de wangen
de Sahara is dichterbij dan ooit
we kennen zijn wegen
maar weten nooit wanneer
hij arriveert op Europese stranden

Mensen vluchten lachend
want wind is ongevaarlijk
wind waait onverschillig langs ons heen
maar de Sirocco blaast
ons weg in de vakantiehuisen

Wie meewaait loopt gebogen
naar het uiteindelijke noorden
van dit grote eiland
wie meewaait roept tegen de wind
in alle talen dat het genoeg is
galash! Ja het is genoeg!

Achter de horizon

We vermoeden aan het einde
van deze zee een land maar
waar is het strand
aan de verre overkant

Staan er hier en daar parasols
op de stranden voor 5 euro per dag
zijn er daar ook Thaise hoeren
die je willen masseren voor 5 euro per uur

Of is het in Afrika anders geregeld
klinken er uit gelovige minaretten
wetten die luid galmend overal
de waarheid vals zingend verkondigen

Alles mag zeggen de Grieken
en niets hoeft hier
neem een chicken souvlaki
en drink er een lokale witte bij
of wat helder bier want
aan de overkant
is geloof me alles anders

Rode handen van de slager

Voordat hij begint te hakken
met zijn geslepen bijl en slagernesmes
kijkt hij naar zijn rode handen
en vraagt in de taal van het eiland
wat ik wil en hoeveel

Gehakt zeg ik, Hackfleiss
de la viande hachée of bifteki
en het snijden in een rood dood dier
begint en ik kijk naar zijn handen
die geroutineerd zwijn en os
aan stukken van gelijke grootte

Een maalinrichting wordt aangezet
terwijl hij mij monstert
met zijn toegeknepen slagernesogen
en de stukken dier worden
erdoor gejaagd en komen dan
als dunne wormen tevoorschijn

In vettig papier vangt hij ze op
een weegt en vraagt of het
een onsje meer mag zijn
nè nè zeg ik endaxi

Stoelen waaien over de boulevard

De vergeten wind uit de woestijn
krijgt langzaam vat op alles
menukaarten cirkelen omhoog
richting de Lefka Ori
de zout- en pepervaten liggen dwars
en geen servet houdt stand
in onze handen

Obers met stalen gezichten
grijpen met alle handen
de feta en olijfolie
een vork met harde tanden
en borden vol souvlaki
en het glas lokale wijn

Maar de blauwe houten stoelen
vliegen zonder ons
dromend van sterke vleugels
gegrepen door de sirocco
over de boulevard naar zee
en als je eenmaal zit
dan moet je blijven zitten
waar je zit

In de warme schaduw

Er is de zon
er is altijd wel zon
de ster verwarmt de aarde
droogt ons soms schroeiend uit
als het woord verzegend

Er is een zon
hoog aan de Griekse hemel
en wie hier zon zegt
zoekt naar schaduw
onder de kale palm
onder de verdwenen tamarisk
en op de bodem van de diepe zee

En in de schaduw
van elkaar zoeken we ernaar
een parasol doet wonderen
maar elke dag op weg naar de bakker
van het slapende Griekse dorp
brandt de zon de schouders rood
roder nog dan de vleestomaten
in de dagelijkse supermarkt

Voeten & vissen

Behoedzaam alsof het hier
vol piranha en zeeëgel
krabben en kreeften
blauwe kwallen en zeestekelbaarzen
loop ik de zee in om verkoeling
maar met de traumatische oerangst
tussen mijn zwijgende tenen

Herinner ik me de emmer
van mijn vader vol kwijlende alen
en de oude gedachte dat ik met mijn voet
moest voelen hoe het was
hoe ze me als slangen zouden bepotelen
in mijn oerdromen en angsten
en bang voor witvis in het algemeen

Toch loop ik moedig
met mijn naakte voeten
zonder zeeschoentjes
het zoute water in en huiver
om mijn eigen angst
voor dat wat ik niet zie
niet voel niet langer ken
en vergeet dat wij eens
uit de zee geboren zijn

Citroenblond

We kochten elke dag citroenen
van het eiland om het haar
de grootste citroenen hingen
in de bomen tussen de olijven
geel tegen het groen
om ons haar om het verloren blond

Op elk strand kneep je met pit en al
het sap over het oude haar
om de zon zijn werk te laten doen
om in samenwerking met de zee
jonger te lijken dan we waren
dan ik was maar het grijs bleef grijs

En het sap kon niet langer
de haren bewerken in Griekse zomers
en thuis was ik als ik was
grijs en niet langer een blonde adonis
op een Grieks strand onzichtbaar
voor wie het verschil niet langer zag

Jassas Vasilis

We riepen elkaar van ver
van boven de dode rotsen
tot het strand van Glika Nera
endaai Vasilis dax dax dax
en de koude koffie stond klaar
de frappé in je witte bezoekerstent
en je lach weerkaatste tegen de bergen
Yassas Vasilis yassas

En ik riep heel Grieks wat ik kende
paragalo en kalinigta my friend
en kalimera lachend om niets
aan de voeten van de Lefka Ori
op het zoetwaterstrand bij de zee

En je zocht naar een nieuwe vrouw
uit de golven, een zoutwaternimf
als meermin maar je hebt haar
niet gevonden Vasilis
althans niet op dit betoverde strand
langs de Libische Zee naar Afrika

Melkweg boven zee

Er stralen duizend verre sterren
boven zee, ze zijn als witte vlekken
tijdloos op het diepe donkerblauw
en niemand kent hun namen
en niemand weet hoe ver en waar
en hoe we kunnen kijken in de ruimte
om te denken waar en wanneer we

En ook de zee weet niet hoeveel
en of er een einde is aan het getal
en wanneer we begrijpen wat we niet
en mensen kunnen alleen dromen
van de sterren en de maan
en wie we zijn maar dat is vast niet waar
en we wonen op de aarde
en kwamen lang geleden
uit een moederzee geboren

Pavlos op Kreta *

Hij strandde ooit strategisch op de rotsen
volgens een apocrief verhaal bij Kreta
in de oude wereld, zendeling in slecht weer,
een schipbreukeling maar wist de storm
te overleven op een veilig vlot met Titus,
schreef een onbegrijpelijke brief
van het antieke eiland naar Rome
maar geen postzegel bewijst die waarheid
alles in de wind geslagen roept een bericht

Als het graf van Zeus bij Archanes
een mythologische kluwen
op het Minoïsche Kreta van die dagen
in de Middellandse Zee
en Pavlos maakte Titus vroege bisschop
van een kerk van Heraklion
en wie dit alles kan geloven
moet haast wel een christen zijn
of teveel wijn hebben gedronken

20

Geen haaien maar dolfijnen

Op weg naar Elafonisi
doken dolfijnen met ons mee
langs zij een wilde boot
maar van haaien was geen sprake

Op de golven van de kust
sprongen ze hoger dan we wisten
dat ze konden springen
glimlachend met één oog boven zee

Wij riepen in onzegbare dolfijntaal
dat ze moesten blijven
en mijn vrouw deed Flipper na
zoals alleen zij dat kan

Geen haai in deze zee gezien
en ook geen zwaardvis
blei en goudvis alleen het vermoeden
van wat diepe octopus en aal

Een boek in de schaduw

Onder een oude tamarisk
lees ik een boek
in de schaduw

Maar mijn ogen
vallen diep in slaap
niet van het boek

Maar van de warme
schaduw van dit land

Big Balls

Vol van de avonddis van Odysseus
lopen we terug langs de dorpsbakker
die ijskoud ijs serveert
ze vraagt naar de smaak
en adviseert grote ballen

Drie big balls in een hoorn
die ze druipend likken
terug naar de Anna's zee

Is het genoeg vraag ik
en misselijk antwoorden ze
dat twee ook genoeg waren misschien
en het gras krijgt een deel
en de zee en het strand een bal
het Griekse ijs ligt bijna overal

De wind van overal

Soms vraag ik
naar de bekende weg:
waar waait de wind vandaag
waar komt de wind vandaan

Is zij van het diepe zuiden
uit een hete zandwoestijn
of uit het verre oosten
waar komt de wind vandaan

De wind waait soms
het strand in onze ogen
en in ons grijze haar
wind is een straf uit de woestijn

Wind is verraderlijk
hij kust onze schouders
tot ze intens gestrand
rood als het rode zand verbrand

Olijfolie, brood en zwarte peper

Aan de houten tafel langs de zee
die wat wankelt vraagt ze
om een kleine schotel

Om de maagdelijke olijfolie
uit de tuinen van het eiland
te mixen met wat zwarte peper

Een ober brengt als bakker warm
het versgebakken brood
om door de mix te dippen

Ze glimlacht in de verte
om de smaak die ze herkent
en hoe ze zich opnieuw verwent

De rots en de Libische zee

Alsof de bewogen zee
zijn honger kan stillen
door de koude naakte rots
op zijn blauwe schoot
met zijn golven wil vreten
als eeuwige erosie van tijdloosheid

Maar de rots wijkt niet rondom
alsof hij zeggen wil
zee, machtige zee
met je eindeloze golfbeweging
ik woon hier al een eeuwigheid
en blijf voor altijd en langer
tot je eens droogvalt bij Egypte
als een bijbels pad
en ik geef niet mee

Geritsel in de Griekse struiken

Het ritselt zacht hier
dagelijks in deze struiken
die ondanks Afrikaanse hitte
niet spontaan ontbranden
maar ik ben Mozes niet

Ik dacht de mediterrane kameleon
te zien in stemmig zwart
een reactie op zijn donkere emotie
en dacht verlaten door zijn vrouw
of in de zwarte Griekse rouw

De man zit uren roerloos
op een witgekalkte muur
en wacht hij wacht
met uitzicht op een Griekse nacht

Plastic wijn grand cru

In de onverschillige heuvels
van de Witte Bergen
staan de druiven
rij na rij te wachten
op de boer en de boerin
op de rijke wijnoogst
van het grote eiland

De druiven vinden hun weg
vloeibaar in plastic flessen
naar de steden en de dorpen
naar de kroegen en de mensen
en wij roepen jamas
met onze Griekse stemmen
naar elkaar!

Odysseus, kok uit Macedonië

Hij ziet eruit
als een oersterke Griek
een worstelaar maar
met een zacht karakter

Gooit hoog de pizzabodems
wervelend en dwarrelend
belegt ze dan met kaas en liefde
en als hij tijd heeft
maakt hij tijd voor mij

Dan drinken we een bierfles Mythos leeg
hij werkt in het Odysseus restaurant
hij is Odysseus uit Macedonië
en ook gewoon een Griek

Eden zonder twee rivieren

Geen Eufraat hier te vinden
geen Tigris geen tweestromenland
alle beddingen dor en droog
in elke zomer zonder gevallen sneeuw
van de hoge Pachnès

Maar toch een aards paradijs
van sprieterig groen en zoete dadelpalmen
water uit zoute bronnen
en een nabije oerzee
alles misschien geschapen door een vrouw
uit Australië waar ze heeft geleefd

Het is het Eden van het zuidwesten
van het land, dit immense eiland
aan de rand van Europa
aan de overkant van Afrika
maar geen sprekende slang
in een boom van alle kennis
alleen een ongeklede man
en een vrouw die luisterde
naar de gebaren van het beest

Nabije ster

Hij staat ver weg
maar ook dichtbij genoeg
om veel te laten leven
om groei en bruine schouders
de zomerzon is onze ster

Zijn stralen schitteren de zee
weerkaatsen op het wijde water
maar loop ik in de vroege dag
over de warme weg op weg
om brood en ochtenddrank
dan is de schaduw ver te zoeken

Het is de zon de Griekse zomerzon
hij straalt ons heet
van verre tegemoet

Nooit meer naar Hora Sfakion

Na de slapeloze nachten
in de zomer van 2004
toen de eerste dochter
alle tanden en kiezen ineens
in haar kleine huilerige mond
werd de slapeloosheid een nachtmerrie
en afgepeigerd dobberden we
half slapend in de Libische zee

Klachten sprak Aristoteles, de baas
onzinnig geklaag van Duitse gasten
over het nachtelijk gejammer
en zei de zuinige Griek
dat kind kost me klanten en geld

Nie wieder zei ik never again, poté xaná
nooit meer een voet in je hotel
en we zochten verder dan onze neus
we reisden later verder naar het westen
naar het nieuwe Griekse leven
in Paleochora

Geen kloof gelopen

Opnieuw geen kloof gelopen
naar het strand van Marmara
niet tussen de toeristen schuifelend
omlaag zuchtend en zwetend
over de smalle stenen paden

Niet de Samaria en de Imbros
niet de droge Aradena
maar gewoon geen kloof
want geen kloof is ook een keus

We lopen langs de zee
over het theater van de boulevard
en als het kan naar de ruïne
van Agios Dimitros
slecht zichtbaar voor piraten
uit de 12e eeuw

Sneeuw van gisteren

We zagen boven de toppen
van de Witte Bergen
de laatste lammergieren
rondcirkelen op de hoge thermiek
met metersbrede vleugels
als kleine vliegtuigen

De laatste resten sneeuw
van gisteren op de noordflanken
was grauw en ongesmolten
zou deze zomer niet overleven
maar naamloos smelten
tot minieme stromen
die nooit de zee zouden bereiken

De bakker en de schenker (Genesis 40)

We halen het brood in de ochtend
en ruiken de bakker en zijn bakkerij
heter dan de zon op het land
heter dan de vurige ovens naast zijn zaak
en het brood komt van het land geoogst
en het meel is gemalen op de akkers
en het meel is hemels brood zegt een bijbel

En verder woont de schenker in zijn huis
hij teelt de druiven van de aarde
hij oogst de wijn van het gulle land
en schenkt ons het sap van zijn akkers
geperst en gebotteld als gods eigen bloed
en hij schenkt de wijn in zijn Griekse bokalen
en niemand praat hier met een dubbele tong
en niemand verslikt zich in de gebakken tarwe

En op het marktplein in het dorp
ontmoeten ze elkaar in de avond
en wisselen de dromen uit wat het werk ze bracht
en de bakker krijgt een glas
en de schenker een brok brood
en niemand wordt ziek van wijn en brood
en niemand in dit dorp gaat er aan dood

Vissenvoer in Paleochora

Ze vroegen me om nagels van betekenis
om nieuwe nagels in een studio
in alle kleuren en ook maten
gevijld door Eleni, Maria of Sophia
en na het vijlen kozen ze een kleur
het blauw en wit van Griekenland
of het fel oranje van voetballende Leeuwinnen

En voor wat hoge stoelen stonden
lage bakken vol kleine inheemse vis
guppy's druk in Griekse scholen
om de schilfers van de zon en zee
zacht van de bruine benen te knagen
als toeristisch vissenvoer
het huiverde door de kuiten
en tussen de tenen spiegelde
een kleine dis voor elke vis

Later waren de enkels leeg en schoon
geen vis nog hongerig die avond
een maaltje mensenvlees hun loon
door minstens driehonderd
vraatzuchtige kleine vissenmonden

Saharazand

Na de kleine storm
van de warme nacht
die over zee kwam waaien
zag alles wat oranje in de morgen
alsof ons nationale elftal
kwam trainen in Heraklion of Chania

De wind uit het zuiden
de wind uit heet Afrika
nam het Saharazand mee
atmosferisch hoog geblazen
om pas op het grote eiland
de zwaartekracht te gehoorzamen
om terug te denken aan Buys Ballot

En alles werd zacht oranje
de daken van de huurauto's
het ijs van de toeristenkinderen
de rotsen van het schiereiland
de blauwe tafels van Odysseus
aan de zee, aan de Libische Zee

In de Jetee bar

We doen er geen ontbijt
want ontbijten doen we samen
in ons Griekse huis aan zee

We lopen er dagelijks langs
en groeten de Griekse vrouwen
die er een cocktail mixen

Maar de dochters lopen
in de late zwarte nacht
die zwoel is en ongelogen Grieks

Lopen er heen voor een laat glas
met muziek uit onze jaren
van de Beach Boys of Bee Gees

En wij wachten geduldig
en kijken naar de verre sterren
en luisteren stil als een herinnering

Naar de kalme maar rusteloze zee
die ingetogen fluistert onze namen
tegen de donkere rotsen en de maan

Στη γραμμή Jetee 2

Δεν κάνουμε πρωινό εκεί
γιατί έχουμε πρωινό
στο ελληνικό μας σπίτι στη θάλασσα

Περνάμε από εκεί κάθε μέρα
και χαιρετάμε τις Ελληνίδες.
που ανακατεύουν κοκτέιλ.

Αλλά οι κόρες περπατούν
μέσα στη μαύρη νύχτα
που είναι αποπνικτική και ελληνική

Περπατούν εκεί για ένα ποτό αργά
με μουσική από τα χρόνια μας
των Beach Boys ή των Bee Gees

Και περιμένουμε υπομονετικά
και κοιτάμε τα μακρινά αστέρια
και ακούμε σιωπηλά

την ήρεμη και ανήσυχη θάλασσα
που ψιθυρίζει ήσυχα
ενάντια στους σκοτεινούς βράχους
και το φεγγάρι

Twee tektonische platen

Alles ontstond hier eens
toen twee tektonische platen
onverklaarbaar hard botsten
als een vroege aardbeving
in oude tijden op de schaal van Richter
een geologisch fenomeen
schreven de kranten in Chania
Heraklion en Rethimnon

Het waren de Afrikaanse plaat
en die van Eurazië die samen
over en onder elkaar schoven
als boze tirannen niet wetend
dat zo continenten ontstaan
bergen, eilanden, Alpen
en aardschollen parakalo

De Grieken en de anderen

Hier zijn met alle anderen
uit Europa voornamelijk Britten
Duitsers, Noren en Denen
uit Düsseldorf en Dresden
Berlijn en Potsdam, Odense
en soms uit Liverpool
Londen en Leeds

Maar ook uit Nederlandse dorpen
uit Den Andel en Den Ham
Groningen en Gaasterland
iedereen kent de Griekse zeden
om er te zijn als nieuwe gasten aan deze zee
sla er de filosofen maar op na:
Plato, Socrates en Aristoteles

De zichtbare werkelijkheid, een herinnering
als onvolmaakte afspiegeling
van de bovenwereld als prominente spreker
van duivelse dialogen en heidens denken

Maar wie zei toch dat een willekeurig voorwerp
ondergedompeld in een vloeistof of zee
een opwaartse kracht ondervindt
die gelijk is aan het gewicht
van de verplaatste vloeistof?

Vliegen op Chania

We vliegen over half Europa naar Chania
omdat de jongste dochter
nooit meer naar Heraklion
want die stad vertrouwt ze niet:
het hotelbed te smal
de hitte zonder airco
en de autobus te ver te ver
naar het uiteindelijke dorp aan zee

Misselijk van oneetbare sandwiches
langs de noordelijke Griekse autobahn
waar langs eenzame bushaltes
wachtende zwartgeklede vrouwen
en onverklaarbaar bloeiende oleanders bloeien
en hier en daar een autowrak in de bruine berm

Later na de duizend haarspeldbochten
van de witte Lefka Ori
in de ziekmakende taxi van Minos
leeft ze op in een blauwe zee
we vliegen zegt ze vandaag
alleen nog maar naar Chania
want ik wantrouw bijna overal en altijd
de hete hotels van Heraklion

Verscholen krekelkoor

De dirigent zat verscholen
ergens in honderd olijfbomen
evenals alle prominente leden
van het onzichtbare duizendkoppig koor

Er waren geen sopranen
geen bassen te horen
alleen tenoren en valse alten
ze krekelden hun monotone lied
over het leven op Kreta
onder de zon en af en toe
in de schaduw van elkaar

En wij zuchtten omdat we het hoorden
maar deden alsof het niet zo was
in de Griekse avond van het land

Hoe laat het ergens was

We vroegen ons af
hoe laat we vertrokken
hoe laat de Griekse tijd
om ergens te landen
om even de nieuwe tijd te vergeten

En je vroeg langs je neus
hoe laat is het nu ergens
in Groningen en de rest van de wereld
en hoe laat vertrekt men weer
van eeuwig Chania
en komt het weer aan
in Bremen of Heraklion

Aan de volle zon
en aan de schaduw op de bergen
van Lefka Ori en Pachnès
konden we niet zien of het later was
of misschien ergens wel wat eerder

Oleanders bloeien op de muur

In de zwarte nacht
spiegelden de oleanders
negatief op de witte muren
en de bloei stagneerde
alsof het al najaar was geworden
en ik zag dat de herfst viel
hier dit jaar vroeger
dan in elk vroeger jaar

Goedkope wijn uit de bergen

We zochten de wijn
uit de nabije bergen
maar ze moest fris als een zeebries
als de kleine smeltsneeuw
en zo zacht als de haren
van jonge Griekse vrouwen

Je zei zo zacht als Griekse golven
als de feta van koe en schaap en geit
zo zacht als deze zee, de branding
die hier het eiland kust

Geef mij maar goedkope wijn
uit de verscholen dorpen
in grote glazen geperst
door de bruine dansende voeten
van oude Romeinse wijnboeren
van dit Griekse land

Trage schaduwen

Wanneer de schaduwen
onzegbaar traag gaan kruipen
over het harde Griekse gras
wordt het tijd
om mee te kruipen
uit de blikken Griekse zon
die hier verzenzend straalt

Zelfs de schaduwplekken
zijn zo heet als de kleine ovens
waarin Nikos zijn pizza's bakt
aan de betoverende boulevard
van deze kleine Helleense stad
aan deze avondzee

Zwijgende schelpen

Op dit kale strand
geen tropische schelpen
die verhalen uit zee beloven
om te luisteren naar de branding

De schelpen zijn verdwenen
met de branding
de zee is zo stil
als een vergeten stille schelp
uit deze zee

Ajax & Achilles

Weer binnengehaald
met kleine triomf
de oude Griekse helden
uit Troje en omstreken

Gehaald door een koningin van Australië
door de pizzabakker(my friend)
van Odysseus aan zee
en door de tuinmannen
die de grond bewateren en maaien
die de droogte te lijf gaan in de ochtend

Wij knikken en roepen van verre
in een soort toeristengrieks
naar Ajax in zijn arena
en naar Achilles
op zijn laatste pezen

Gedreven naar Libië

We waren bijna overal in zee
en waren misschien zelf de zee
kwamen al vroeg uit het oerwater
voelden hoe ze ons eens had gebaard
in een donkerblauw verleden

En we sloten onze ziende ogen
tegen een martelende zandstorm
en droomden weg beschut
onder de zinderende zon
we waren in zee
ja we waren de Libische Zee

En veel later dan die dag
spoelden we aan, hulpeloos
als halve beginnende mensen
niet op een strand maar de woestijn
van Tobroek in een Afrikaans heet land

Er vielen sterren boven zee

Ze waren nog laat in de nacht
op gestolen bedden gratis
aan het zwijgende strand
om te kijken omhoog
om te wachten op verre sterren
die al dood bleken te zijn
maar dat wilde je niet geloven

En je vroeg de Melkweg
of ze mochten vallen in onze dampkring
tot ze vielen als verhit ruimtegruis
kortstondig brandend, dovend
om een nieuwe wens
en ze vielen, ze vielen in de zwarte nacht

Ze vielen geruisloos in de ruimte
vertelden ze me mondjesmaat
maar welke wensen wist ik niet
dat werd me niet verteld

Wachten, wachten

Ik wachtte al lang
ik heb al veel gewacht
in alle jaren op deze aarde
in een schouwburg op Godot
op de bus naar Oosterbeek
op het einde van een lange schooldag
en gewacht op jou

Ik wachtte op een boot naar Brindisi
op het fluitje van een valse scheidsrechter
op het groeien van geel gras
en op de ochtendkrant laat in december

Maar hier in deze tuin aan zee
wacht ik op een vlinder
een buitenissige gele vlinder
een pijlstaartvlinder als koninginnenpage
zo geel als de dikke hommelmel
in de tuin van thuis

Oude Griekse brief van Gerard Reve

Het goedgevolg kruis
staat hier in elke haarspeldbocht
te wachten op een ongeluk
als in een vroeg Grieks drama
en ook de minieme Griekse kerkjes
van rode baksteen met zwart dak
waarin geen ziel nog huist
wacht orthodox op niets

Op alleen een antieke vrouw
met oude zwarte jurk wacht
op een belijdend priester verkleed
met hoge geestelijke hoed
monotoon mompelend
van genade en wat zonden
ze lijken wel de gereformeerden
van dit land die diep teruggaan
tot een scheurend schisma
uit de vierde of de vijfde eeuw

Een god heeft dit geloof
niet zelf bedacht
wij hebben het gelezen in een brief
en hebben het geloofd in oude eeuwen
en het staat geschreven zei de schrijver
dus is het misschien vast waar

Psoriasis in zee

Drie vrouwen zeggen
dat ik baden moet in deze zee
de blonde vrouwen in dit huis
en ook de Italiaanse dermatoloog
zweert bij het zoute water

Misschien zegt ze de Dode in het oosten
en alle vrouwen die me baden
als in het nieuwe testament
van Lucas, Marcus of Mattheus
zetten me in een nieuw genezend licht
dat me wel schroeit maar niet geneest

De zee zeggen ze , de zee, o ja de zee
voegt zout toe aan de huid die hapert
geneest me misschien even
maar beter word ik nu nog niet
en ook niet beter later

Sirenen van Paleochora

Ze zingen me dwingend
en misschien ook betoverend
het zoute water in deze halfgodinnen
twee vogelvrouwen onweerstaanbaar
naakt met lokkend haar
en met verleidelijk gezang
ze zingen me de zee in als verlamd

Het zijn de schone dochters
van keizer Hadrianus
en van de zeegod Phorys
ze roepen me verleidelijk
als Aphrodite kom maar mee in zee
kom met ons mee in deze zee
kom speel met ons in zee een spel
kom ga toch met ons mee

De haren van Medusa

In deze valwind waaien
de haren waar ze willen waaien
ze waaien van de branding
voorbij de wilde zee
en over de bergen van dit land
waaien ze met ons mee

En de haren krioelen
als kleine kronkelende slangen
van Medusa als van slangenhaar
als straf vertelden de dochters
die op hun Vrije School
en op het Grieks Lyceum
de lessen kregen van klassieke talen
en van de oude mythologie

En onze haren spinnen zich
in de bergwind als de slangen
de kronkelende slangen van Medusa
giftig waiend op ons verloren hoofd

Stratenmakers van Oman

We voegen ons nu hardop af
waar is de wind gebleven
tussen de bergen van deze streek en Afrika
terwijl we moesten zweten
als stratenmakers van Oman
of alsjebliedt de wind misschien wil waaien
deze verdwenen wind

Wie vroegen het in onbegrijpelijke talen
in misschien in vier ongekende dialecten
of vandaag de wind misschien weer
terug kon vallen uit de bergen naar het dal
in ons diepe dal aan deze zee
of desnoods de Sirocco uit het zuiden
weer wat waaien kon
uit het windstille Afrikaanse hart

Kale ansichtkaart met uitzicht

Ze zeggen kijk
kijk goed
naar dit uitzicht
van lege zwarte rotsen
zonder Grieken
zonder Griekse geiten
dit uitzicht kennen we
thuis niet

Sla dus op de rotsen als Mozes
sla ze op en neem ze mee
als kale ansichtkaart
voor later in ons winters huis
om ze te herinneren
zo hoog en kaal en zwart

Ze zijn hier neergezet
als ansichtkaart met uitzicht

De wind van meneer Boomker

Meneer Boomker
van de christelijke Mulo
wist wel waar zei hij
de wind vandaan kwam

Hij kwam vaak
uit het noorden zei hij
maar misschien ook wel
uit het verre westen
soms over zee met regens

Maar zei meneer Boomker vaak
terwijl hij leek te twifelen
de wind zei hij de wind
waait volgens Buys Ballot
en die man kon het weten

De wind de wind
waait volgens mij
soms overal vandaan

De stilte van het land

Hier trilt de stilte
van het warme land
boven het zwarte asfalt
boven de verre bergen en de zee
wij zijn het zand
van deze Griekse aarde
en al het land trilt mee

Mozes op Kreta

We zien in onze ooghoek
achter de oude stad
de bijbelse berg van Mozes
als was het hier de Sinai
op de plek van de Lefka Ori

Toch zoeken we de schrijver
van de Tora op de flanken
zeulend met twee zware tafels
waar wat woestijnwetten geschreven
voor de nomaden van Egypte
met een goddelijke bliksemvinger

Maar Mozes weet nog niet
dat in het diepe dal
een kalf op hem staat te wachten
gebakken door zijn broer
hogepriester in opdracht
van een ontevreden morrend volk

Panta Rhei

Alles waait hier nu
rood zand uit Afrika
komt mee met de Sirocco
of de vurige Ghibil

Soms is het de Chamsin
droog van het diepe oosten
een zandstorm over de Levant
dan heet hij ook Sharov

De Sahara zucht van rood zand
uit een haast koperen lucht
de valwind blaast zich naar Europa
naar een onbekende overkant

Potloodboom

Hij heeft al jaren onbewogen
in mijn lokaal gestaan
als kleine plant gestekt
geënt door groene leerlingen
om ook naar huis te schrijven

Nu staat hij hier steeds stil
en groeit onzichtbaar meters hoog
tegen ons Griekse huis
ik groet hem in de ochtend
en schrijf hem in de nacht
een brief met groene inkt
soms schrijft hij me iets terug

Dan beweegt hij losjes in de wind
mee met de golven van de zee
ik stuur hem een gedicht
soms schrijft hij met me mee

De hibiscus

Behalve de mimosa
en de bougainville
in alle stegen van dit dorp
zien de Sirenen alsof
ze nog niet eerder
zagen wat ze zien

Ze zagen de bergen en de zee
de nagel maan en vlinders
de woeste winden in de palmen
en nu opeens een nieuwe bloem
hibiscus rood als de avondzon
ze kennen hem bij naam

En roepen sierlijk hooggestemd
te pas en ook te onpas
kijk! de hibiscus bloeit bloedrood
en rapen hem gevallen op
ik moet hem voor ze drogen
als verse bioloog van dienst

De zee lenen

Mag ik zei ik
vandaag de zee
van je lenen
om het zout
om het schelpenstrand
en de oeverloze branding

Om de witte maan
boven de gebeeldhouwde rotsen
om de donderende zeewind
die ons haast blaast omver
om ons weerspanning haar

Mag ik zei je vandaag
de zee misschien
even van je lenen?

Nooit naar Troje

Geen wind waaide
Odysseus' schip
naar Troje nee nooit
waaide hij naar Troje

Niet Boreas & Notos
niet Zephyros of Euros
waaide in zijn zeilen
nooit nee nooit naar Troje

Aeolus blies Aphrodite
uit het schuim van de golven
door een zak met tegenwind
uit een onvindbaar mythische vallei
of diepe zwarte grot

Een zoon van Poseidon
was de bewaker van de Griekse winden
maar nooit zeilde Odysseus
naar Troje, nee nooit naar Troje
in de woeste wind

De zwijgende horizon

De zee is stil
en alles zwijgt
zijn golven in de branding
je zegt de maan wast groter
dan hij gisteren was geweest

En in de verste verte
zwijgt de horizon
in alle oude talen
hij mompelt niet
in vreemde talen uit het oosten
geen zee weet wat
er nergens wordt genoemd

En in de verste verte
zwijgt de einder onhoorbaar stil
doodstil in alle talen

inhoud

3. Het draaien van de kralen
4. Een eigen huis
5. De kruiden van het eiland
6. Jaren niet geweest
7. Kijken naar de nieuwe maan
8. De werkster van Gerrit Achterberg
9. Niet naturel en naturalist
10. Pachnès op grote hoogte
11. Wind waait uit Afrika
12. Achter de horizon
13. Rode handen van de slager
14. Stoelen waaien over de boulevard
15. In de warme schaduw
16. Voeten & vissen
17. Citroenblond
18. Jassas Vasilis
19. Melkweg boven zee
20. Pavlos op Kreta
21. Geen haaien maar dolfijnen
22. Een boek in de schaduw
23. Big balls
24. De wind van overal
25. Olijfolie, brood en zwarte peper
26. De rots en de Libische zee
27. Geritsel in de Griekse struiken
28. Plastic wijn grand cru
29. Odysseus, kok uit Macedonië
30. Eden zonder twee rivieren
31. Nabije ster
32. Nooit meer naar Hora Sfakion
33. Geen kloof gelopen
34. Sneeuw van gisteren
35. De bakker en de schenker
36. Vissenvoer in Paleochora

37. Saharazand
38. In de Jetee bar 1
39. In de Jetee bar 2
40. Twee tektonische platen
41. De Grieken en de anderen
42. Vliegen op Chania
43. Verscholen krekelkoor
44. Hoe laat het ergens was
45. Oleanders bloeien op de muur
46. Goedkope wijn uit de bergen
47. Trage schaduwen
48. Zwijgende schelpen
49. Ajax & Achilles
50. Gedreven naar Libië
51. Er vielen sterren boven zee
52. Wachten, wachten
53. Oude Griekse brief van Gerard Reve
54. Psoriasis in zee
55. Sirenen van Paleochora
56. De haren van Medusa
57. Stratenmakers van Oman
58. Kale ansichtkaart met uitzicht
59. De wind van meneer Boomker
60. De stilte van het land
61. Mozes op Kreta
62. Panta Rhei
63. Potloodboom
64. De hibiscus
65. De zee lenen
66. Nooit naar Troje
67. De zwijgende horizon

Over deze bundel

De bundel ‘**De Sirenen van Paleochora**’ werd geschreven in de warme zomer van 2022.

De eerste gedichten ontstonden in Groningen.

Op heet zuidwest Kreta, waar de wind uit de bergen vallend waaide langs de Libische Zee, werd de bundel voltooid.

Inspiratie was nauwelijks nodig want de zon en de overige elementen van weer en natuur zorgden dagelijks voor Griekse taal en gedachten.

De omslagtekening werd gemaakt door **Anne Lotte Boswijk**

Drukwerk **RCG Groningen**

Oplage 40 exemplaren

Veel dank voor de intekenaars van de crowdfunding.

Copyright Arjen Boswijk, Groningen / Lotte Boswijk, Groningen

www.arjenboswijk.nl

h.a.boswijk@gmail.com

Groningen, augustus / september 2022

Arjen Boswijk

